
Högsta förvaltningsdomstolen

HFD 2015 ref. 29

Målnummer:	40-15	Avdelning:	
Avgörandedatum:	2015-05-28		
Rubrik:	En tjänst som består i att en bank erbjuder sina kunder speciellt framtagna och förmånliga försäkringar och på sin internetsida informerar om hur kunderna på olika sätt kan få kontakt med försäkringsgivaren har ansetts utgöra en fråga om skatteplikt undantagen förmedling av försäkringar. Förhandsbesked angående mervärdesskatt.		
Lagrum:	<ul style="list-style-type: none">• 3 kap. 10 § mervärdesskattelagen (1994:200)• Artikel 135.1.a i rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt		
Rättsfall:			

REFERAT

Av en ansökan hos Skatterättsnämnden om förhandsbesked angående mervärdesskatt framgick bl.a. följande. En bank har ingått ett samarbete med ett försäkringsbolag. Banken ska erbjuda sina kunder att teckna speciellt framtagna och förmånliga sakförsäkringar hos försäkringsbolaget. Banken presenterar försäkringserbudet för sina kunder vid möten, per telefon, i internetbanken, på bankens hemsida, i brevutskick och via flygblad. - Om kunden blir intresserad av försäkringen vid ett personligt möte eller vid en telefonkontakt med banken skickar banktjänstemannen kundens kontaktuppgifter och uppgift om vilken försäkring kunden är intresserad av till försäkringsbolaget. Kunden blir därefter uppringd av försäkringsbolaget. (Situation A) - Kunden kan även komma i kontakt med försäkringsbolaget via internetbanken eller bankens hemsida. Det kan ske på tre olika sätt. - Kunden kan för det första klicka på knappen "Bli uppringd" på bankens hemsida eller i internetbanken. Kunden länkas till försäkringsbolagets hemsida för att där fylla i ett formulär, varefter han kontaktas av försäkringsbolaget per telefon. Om kunden är inloggad i internetbanken och klickar på knappen skickas vissa uppgifter, bl.a. namn och personnummer, till försäkringsbolaget av banken. (Situation B1) - Kunden kan dessutom ringa försäkringsbolaget på ett telefonnummer som tagits fram speciellt för bankens kunder och som finns på bankens hemsida. (Situation B2) - Kunden kan slutligen själv teckna en försäkring genom att på bankens hemsida eller i internetbanken klicka på "Beräkna och teckna". Kunden länkas då till försäkringsbolagets hemsida och får fylla i ett formulär. Om kunden är inloggad i internetbanken skickar banken även här vissa uppgifter till försäkringsbolaget, bl.a. namn och personnummer. (Situation B3) - Banken ville veta om avtalet med försäkringsbolaget innebär att banken tillhandahåller en fråga om skatteplikt undantagen försäkringsförmedlingstjänst som avses i 3 kap. 10 § mervärdesskattelagen (1994:200), ML.

Banken ansåg att tillhandahållandet omfattas av undantaget. Banken intar rollen som mellanman. Banken står i kontakt med försäkringsgivaren och de presumtiva försäkringstagarna och är inte själv part i försäkringsavtalet eller har något eget intresse av innehållet i det. Banken får all nödvändig utbildning av försäkringsbolaget.

Även Skatteverket ansåg att bankens tillhandahållande omfattas av undantaget för försäkringsförmedling. Banken utför förberedande arbete genom att tillsammans med försäkringsbolaget bestämma vilka försäkringar som ska omfattas av samarbetet. Banken marknadsför försäkringarna på sin hemsida och sätter de potentiella kunderna i kontakt med försäkringsgivaren. På

hemsidan finns också uppgifter om försäkringsvillkor och om vilken provision som banken erhåller. Provisionen är villkorad av att försäkringar tecknas eller förnyas.

Skatterättsnämnden (2014-12-16, Svanberg, ordförande, Ohlson, Bohlin, Fored, Larsson, Sandberg Nilsson) yttrade: Förhandsbesked - Vad banken utför åt försäkringsbolaget enligt förutsättningarna för situation A och för situation B1 och B3 i de fall kunden i sistnämnda situationer är inloggad i Hembanken utgör sådan omsättning av tjänster som tillhandahålls av försäkringsmäklare eller andra förmedlare av försäkringar och som undantas från skatteplikt enligt 3 kap. 10 § ML. - Vad banken utför åt försäkringsbolaget enligt förutsättningarna för situation B2 och för situationerna B1 och B3 i de fall kunden i sistnämnda situationer utgår från bankens hemsida omfattas inte av undantaget från skatteplikt för omsättning av tjänster som tillhandahålls av försäkringsmäklare eller andra förmedlare av försäkringar. - Motivering - - - Rättsligt - Omsättning av försäkrings- och återförsäkringstjänster, inbegripet tjänster som tillhandahålls av försäkringsmäklare eller andra förmedlare av försäkringar och som avser försäkringar eller återförsäkringar, undantas från skatteplikt enligt 3 kap. 10 § ML. - Motsvarande bestämmelse finns i artikel 135.1 a i mervärdesskattedirektivet (2006/112/EG). Enligt artikeln ska försäkrings- och återförsäkringstransaktioner, inbegripet tjänster med anknytning till sådana transaktioner som utförs av försäkringsmäklare och försäkringsagenter, undantas från skatteplikt. Bestämmelsen fanns tidigare i artikel 13 B a i det numera upphävda direktivet 77/388/EEG (sjätte direktivet). - När det gäller begreppet tjänster med anknytning till försäkringstransaktioner som utförs av försäkringsmäklare och försäkringsagenter i artikel 135.1 a i mervärdesskattedirektivet har EU-domstolen vid tolkningen av motsvarande bestämmelse i artikel 13 B a i sjätte direktivet, angett följande. Den omständigheten att någon besitter sakkunskap på området för livförsäkringar (den typ av försäkring som var aktuell i målet) är inte tillräckligt för att denne ska anses utgöra en försäkringsagent. Det ska även undersökas huruvida verksamheten i fråga motsvarar en försäkringsagents verksamhet. Därvid är inte behörigheten att binda försäkringsgivaren det avgörande kriteriet. Ett väsentligt inslag som är kännetecknande för en försäkringsagents verksamhet är däremot att söka upp potentiella kunder och sammanföra dem med försäkringsgivaren (punkterna 26, 27, 32 och 36 i domen i mål C-472/03 angående Arthur Andersen). Vidare krävs att fråga är om yrkesutövare som inom ramen för sin verksamhet står i kontakt med både försäkringsgivaren och försäkringstagaren och att försäkringsagenten endast utgör mellanhand (punkt 44 i domen i mål C-8-/01 angående Taksatorringen och punkt 33 i domen i målet Arthur Andersen). Att en försäkringsagent genom en annan skattskyldig persons förmedling endast står i ett indirekt förhållande till parterna i ett försäkringsavtal, har dock inte ansetts hindra att den tjänst som försäkringsagenten tillhandahåller kan undantas från skatteplikt för mervärdesskatt (domen i mål C-124/07 angående J.C.M Beheer BV). - Högsta förvaltningsdomstolen har i rättsfallet RÅ 2005 ref. 80 funnit att vissa slutsatser rörande undantaget i artikel 13. B a i sjätte direktivet kan dras av domarna i målen Taksatorringen och Arthur Andersen. För att det ska vara fråga om sådana närstående tjänster som avses där ska den som utför tjänsten stå i kontakt med både försäkringsgivaren och kunden (punkt 44 i domen i målet Taksatorringen och punkt 33 i domen i målet Arthur Andersen). Han ska besitta sakkunskap på området (punkterna 26 och 27 i domen i målet Arthur Andersen). Det får inte vara fråga om tjänster som någon utför i försäkringsbolagets ställe (punkterna 37 och 38 i samma dom med hänvisning till punkten 40 i domen i målet C-235/00 angående CSC Financial Services). Avgörande är den faktiska verksamheten och inte den eventuella behörigheten att binda försäkringsgivaren (punkterna 31-36 i samma dom). Även efter EU-domstolens domar är det emellertid enligt Högsta förvaltningsdomstolen i flera hänseenden osäkert vilken räckvidd det aktuella undantaget har. - Skatterättsnämndens bedömning - Det Skatterättsnämnden har att bedöma är vad banken tillhandahåller försäkringsbolaget i följande situationer. - [se referatets inledning] - Det huvudsakliga syftet för försäkringsbolagets del med att ingå det aktuella samarbetet med banken är att banken ska förse försäkringsbolaget med potentiella försäkringstagare bland sina privatkunder så att försäkringsbolaget kan ingå fler försäkringsavtal. Banken är inte själv part i de försäkringsavtal som kunden ingår med försäkringsbolaget. - För att tillhandahålla försäkringsbolaget vad detta bolag enligt avtalet efterfrågar ska

banken marknadsföra försäkringsbolagets försäkringar och informera om försäkringsvillkoren i försäkringsbolagets namn och för försäkringsbolagets räkning vid direkta kundkontakter eller på sin hemsida eller i Hembanken. - Anställda inom banken som informerar kunderna om försäkringsbolagets erbjudande kommer att ha en grundläggande försäkringsförmedlingsutbildning och utbildning i det försäkringserbjudande som försäkringsbolaget tagit fram för bankens kunder. Banken och försäkringsbolaget har inom ramen för samarbetet inrättat en styrgrupp som bl.a. ska utvärdera och utveckla samarbetet och diskutera produktutveckling. Banken anser sig besitta sakkunskap om de sakförsäkringar som den marknadsför. - Bankens ersättning är beroende av att ett försäkringsavtal faktiskt ingås. - Om kunden i situation A är intresserad av att teckna en försäkring tar banktjänstemannen emot kundens kontaktuppgifter samt uppgift om vilken typ av försäkring som kunden är intresserad av och vidarebefordrar uppgifterna via en länk i sitt interna kundsystem till försäkringsbolaget. I de fall kunden i situationerna B1 och B3 är inloggad på Hembanken tar banken emot kundens intresse av att bli uppringd respektive teckna försäkring och länkar kunden vidare till försäkringsbolagets webbplats. Banken vidarebefordrar i dessa fall också kundens kontaktuppgifter, namn, personnummer och i förekommande fall fastighetsbeteckning till försäkringsbolaget. - I de nu nämnda situationerna medverkar banken således till att sammanföra kunden med försäkringsbolaget genom att ta emot och vidarebefordra uppgiften till försäkringsbolaget om att kunden vill bli uppringd av eller önskar ingå försäkringsavtal med försäkringsbolaget. Med hänsyn härtill och till vad som i övrigt anförs rörande samarbetet mellan banken och försäkringsbolaget får banken anses ha ställning av en sådan förmedlare av försäkringar som avses i 3 kap. 10 § ML och vars verksamhet kännetecknas av att söka upp potentiella kunder och sammanföra dem med försäkringsgivaren (jfr målet Arthur Andersen). - I situation B2 och i de fall kunden i situationerna B1 och B3 slussas till försäkringsbolaget via bankens hemsida skickar banken inte över någon information om kunden till försäkringsbolaget. I stället är det kunden själv som lämnar sina kontaktuppgifter till försäkringsbolaget för att bli uppringd eller teckna försäkringsavtal. Banken marknadsför i dessa situationer försäkringsbolagets försäkringar och vidtar därutöver inte några åtgärder för att sammanföra kunden med försäkringsbolaget. Därmed saknas enligt nämndens mening en funktion som är specifik och väsentlig för en försäkringsförmedlars verksamhet och kännetecknande för denna. - Skatterättsnämnden finner mot den bakgrunden att vad banken utför åt försäkringsbolaget i situation A och i situationerna B1 och B3 i de fall kunden i sistnämnda situationer är inloggad i Hembanken, utgör från skatteplikt undantagen omsättning av tjänster som tillhandahålls av försäkringsmäklare eller andra förmedlare av försäkringar. - Vad banken tillhandahåller försäkringsbolaget i situation B2 och i situationerna B1 och B3 i de fall kunden i sistnämnda situationer utgår från bankens hemsida utgör enligt nämndens mening inte sådana tjänster som tillhandahålls av försäkringsmäklare eller andra förmedlare av försäkringar och som omfattas av undantag från skatteplikt. - Förhandsbeskedet har utformats i enlighet härmed.

Ledamoten Hansson var skiljaktig och anförde följande beträffande tjänsternas karaktär i mervärdesskattehänseende. - Av det avtal som parterna har ingått framgår att syftet med avtalet är att banken ska förse försäkringsbolaget med presumtiva kunder och generera så kallade leads i syfte att försäkringsbolaget ska kunna ingå försäkringsavtal med bankens privatkunder. Banken ska bland annat informera kunderna om försäkringsbolagets försäkringar, om parternas samarbete samt om försäkringsbolagets försäkringsprodukter. Av avtalet framgår att produkterna har paketerats och utvecklats särskilt inom ramen för parternas samverkan. - Avtalet syftar också till att på längre sikt fördjupa samarbetet mellan parterna bl.a. genom att ytterligare utveckla befintliga produkter samt utöka antalet produkter som tillhandahålls inom ramen för parternas samverkan. - - - Den ersättning som har avtalats mellan parterna och som är föremål för ansökan och bedömning i förhandsbeskedet utgör enligt avtalet en provision ("commission"). Försäkringsbolaget ska till banken erlagga en provision dels när nya försäkringsavtal tecknats, och dels när försäkringsavtal förnyats. Enligt avtalet utgår ersättning vid nya avtal när avtalet tecknats och betalats till följd av s.k. "qualified leads", dvs. leads som har inneburit att personal vid banken har hänvisat en kund till försäkringsbolaget. Vidare utgår ersättning vid nytecknande genom internetförsäljning. Med internetförsäljning avses enligt avtalet att

försäkringsavtal har förvärvat genom en internetbaserad priskalkylator genom bankens webbsida eller internetbank. Provisonen ska utbetalas månatligen och ska baseras på inbetalda försäkringspremier från försäkringskunderna till försäkringsbolaget. - Jag anser att den ersättning som utgår mellan parterna ska anses som en ersättning för förmedling av försäkringstjänst i sin helhet. För att ersättning ska kunna utgå på det sätt som avtalats torde krävas att banken aktivt medverkat till att kunderna kommit i kontakt med försäkringsbolaget och att det är möjligt att härleda att de nya kunderna hos försäkringsbolaget tillkommit som en följd av samarbetet mellan försäkringsbolaget och banken. Bankens medverkan och därigenom identifiering av de nya kunderna för vilka ersättning utgår kan ske genom fysisk kontakt med kunderna i fråga eller på elektronisk väg genom bankens tekniska utformning av hemsidan, kundens angivande av information på hemsidan etc. - Jag anser således att de tjänster för vilka banken får ersättning enligt avtalet utgör sådana undantagna tjänster som tillhandahålls av försäkringsmäklare eller andra förmedlare av försäkringar och som avser försäkringar eller återförsäkringar, i enlighet med 3 kap. 10 § ML vid en tolkning av bestämmelsen mot bakgrund av svensk praxis (i synnerhet rättsfallet RÅ 2005 ref. 80) samt i ljuset av EU-rätten. - Enligt artikel 135.1 a i mervärdskattedirektivet ska medlemsstaterna undanta försäkrings- och återförsäkringstransaktioner, inbegripet tjänster med anknytning till sådana transaktioner som utförs av försäkringsmäklare och försäkringsagenter, från skatteplikt. Bestämmelsen har tolkats ibland annat EU-målet C-472/03, Arthur Andersen. I det avgörandet framgår att kännetecknande för tjänster med anknytning till försäkringstransaktioner som utförs av försäkringsmäklare eller försäkringsagenter enligt dåvarande artikel 13 B a i sjätte mervärdesskattedirektivet är bland annat att förmedlaren ska besitta sakkunskap på området samt att förmedlaren ska söka upp potentiella kunder och sammanföra dem med försäkringsgivaren. Av ansökan framgår att bankens personal besitter kunskaper i försäkringsförmedling. Vidare är, som utvecklats ovan, ersättningen utformad på ett sätt som visar att banken har stått i direkt kontakt med de kunder som senare tecknat eller förnyat sin försäkring hos försäkringsbolaget.

Banken överklagade Skatterättsnämndens förhandsbesked och yrkade att Högsta förvaltningsdomstolen skulle förklara att även de tjänster som banken tillhandahåller i situation B2 samt i situationerna B1 och B3, i de fall kunden utgår från bankens hemsida, utgör från skatteplikt undantagen försäkringsförmedling enligt 3 kap. 10 § ML. Banken anförde i huvudsak följande. Vid bedömningen av om bankens prestationer leder till att försäkringsavtal ingås ska bankens agerande ses som en helhet. Undantaget från skatteplikt bör gälla oberoende av i vilken kanal kunden sammanförs med försäkringsbolaget. När kunden kontaktar försäkringsbolaget via bankens hemsida är detta normalt den sista länken i en kedja av aktiviteter som banken genomför för att sammanföra kunden och försäkringsbolaget. Bankens ersättning från försäkringsbolaget är densamma oberoende av om förmedling skett via internetbanken eller via bankens hemsida.

Skatteverket medgav bifall till överklagandet.

Högsta förvaltningsdomstolen (2015-05-28, Melin, Sandström, Silfverberg, Askersjö, Baran) yttrade:

Skälen för avgörandet

Vad målet gäller

Frågan i målet är om en banks åtagande att förmedla potentiella kunder till ett försäkringsbolag ska anses utgöra en från skatteplikt undantagen förmedlingstjänst. Det Högsta förvaltningsdomstolen har att ta ställning till är bl.a. om det har någon betydelse på vilket sätt kunden genom banken ges möjlighet att komma i kontakt med försäkringsbolaget.

Rättslig reglering m.m.

Omsättning av försäkrings- och återförsäkringstjänster, inbegripet tjänster som tillhandahålls av försäkringsmäklare eller andra förmedlare av försäkringar och

som avser försäkringar eller återförsäkringar, undantas från skatteplikt enligt 3 kap. 10 § ML.

Bestämmelsen i 3 kap. 10 § ML ska tolkas mot bakgrund av artikel 135.1.a i mervärdesskattedirektivet (2006/112/EG). Enligt den artikeln ska medlemsstaterna från skatteplikt undanta försäkrings- och återförsäkringstransaktioner, inbegripet tjänster med anknytning till sådana transaktioner som utförs av försäkringsmäklare och försäkringsagenter.

Av EU-domstolens praxis framgår att det avgörande för bedömningen av om en person ska anses vara en försäkringsmäklare eller försäkringsagent i direktivets mening är vad verksamheten består i (C-124/07 Beheer, punkt 17).

I fråga om såväl försäkringsmäklare som försäkringsagenter har i praxis ställts krav på att de ska stå i kontakt med försäkringsgivare och försäkringstagare och endast agera som mellanhand (C-472/03 Arthur Andersen, punkt 33 och C-8/01 Taksatorringen, punkt 44; jfr Beheer, punkt 29). Ett inslag i en försäkringsagents verksamhet har ansetts vara att sammanföra potentiella kunder med försäkringsgivaren (Arthur Andersen, punkt 36). Det har också förutsatts att förmedlaren ska besitta sakkunskap på området (Arthur Andersen, punkterna 26 och 27).

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

Försäkringsbolaget betalar provision till banken för att den ska förse bolaget med potentiella försäkringstagare bland sina privatkunder. Bankens provision är beroende av att ett försäkringsavtal faktiskt ingås och banken är inte själv part i de försäkringsavtal som kunden ingår med försäkringsbolaget.

Banken marknadsför och informerar om försäkringsvillkoren i försäkringsbolagets namn och för dess räkning vid direkta kundkontakter, på bankens hemsida och i internetbanken. Anställda i banken får utbildning dels i grundläggande försäkringsförmedling, dels i det försäkringserbjudande som försäkringsbolaget har tagit fram för bankens kunder. Banken medverkar också vid produktutvecklingen.

Skatterättsnämnden har ansett att de tjänster som banken tillhandahåller enligt förutsättningarna som beskrivs i situation A samt i situationerna B1 och B3 när kunden är inloggad i internetbanken uppfyller de kriterier som ställs upp i praxis från EU-domstolen för att en försäkringsförmedling ska anses utgöra sådan omsättning av tjänster som undantas från skatteplikt enligt 3 kap. 10 § ML.

Bankens tillhandahållanden i övriga situationer skiljer sig från nämnda tjänster endast på så sätt att banken vid den slutliga hänvisningen av kunden till försäkringsbolaget inte vidarebefordrar några personuppgifter.

Även i dessa fall medverkar dock banken till att dess kunder får kontakt med försäkringsbolaget och att kunderna därigenom får tillgång till försäkringar med särskilt förmånliga villkor som kan tecknas enbart av dem. Det sker på hemsidan genom att banken antingen erbjuder en elektronisk länk till försäkringsbolaget som kunden kan använda eller genom att banken låter kunden få tillgång till ett telefonnummer avsett särskilt för bankens kunder.

Genom att på detta sätt via hemsidan sammanföra sina kunder med försäkringsbolaget får banken anses tillhandahålla tjänster som uppfyller kriterierna för förmedlingsverksamhet. Under förutsättning att ersättning utgår är det fråga om sådan omsättning som är undantagen från skatteplikt enligt 3 kap. 10 § ML. Överklagandet ska därför bifallas.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen ändrar Skatterättsnämndens förhandsbesked och förklarar att de tjänster som banken mot ersättning tillhandahåller försäkringsbolaget enligt förutsättningarna för situationerna B1, B2 och B3 i överklagade delar är tjänster som undantas från skatteplikt enligt 3 kap. 10 § ML.

(sekretessförordnande)

Mål nr 40-15, föredragande Cecilia Nermark Torgils

Sökord: Förhandsbesked, mervärdesskatt; EU-rätt, mervärdesskatt;
Mervärdesskatt

Litteratur:
